

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

--Δός μου τὴν ἐπιστολὴν αὐτή! ψιθύρισε χλωμὸς στὴ Χάϊδω. Εἰκείνη, προσωποποιημένη ἢ Ἐθωάρτης, δῆπος ἡταν προσωποποιημένη κ' ἢ Καλλονῆ, δὲν ἀντελήφθη τίποτε ἀπ' τὴν ἀγρία νύποπτη τὸ χέρι τῆς καὶ τοῦ ἔδωσε ἔναν σφραγισμένο φάκελλο, τὸν δῆπον ἀνοίξει ἐκεῖνος μὲν χέρια ποὺ σιγάτρεμαν...

Καὶ τότε, στὴν ἐπιστολὴν δούλου τοῦ Μοντεχρῆστος διάθασε αὐτὲς τὶς λίγες λέξεις:

«Πεθαίνω ἀπ' τὴν θλῖψιν μου... Ελάτε γρή γορά κοντά μου! Μερσεδές!

Φριχτὸς ἀγῶνας ξέσπασε πάλι στὴν τίμια ψυχὴ τοῦ κόμη τοῦ. Ή ἀλλοτε λατρευτή του, τὸν καλοῦσε μὲν ἀπόγνωσι κοντά τῆς, ποιὸς ξέρει ἀπὸ τί ἀγωνίες στενοχωρεμένη... Μὰ τώρα δούλοις δὲν ἡταν ἔλευθερος πειά... Ο νόμιμος δεσμός του μὲ τὴν ἀγνὴ καὶ θελκτικὴ Ἐλληνίδα, τοῦ δημιουργοῦμενος καινούργιες ὑποχρεώσεις καὶ καινούργια ἐπιτακτικὰ καθήκοντα: Εἶχε νόμιμη σύζυγο τώρα καὶ λατρευτὸν παιδί!... Μποροῦσε λοιπὸν νὰ λείψῃ ἀπὸ κοντά τῆς, τρέχοντας πρὸς τὴν πρώτη του ἀγάπη, ποὺ πιθανὸν νὰ ἡταν ζωντανὴ ἀκόμη στὴν ψυχὴν του, ἀλλὰ ποὺ ἔπρεπε υγχρόνως νὰ εἴνει γιὰ πάντα πεθαμένη;

Τίδρωμένος ἀπὸ τὸ μαρτύριο τῆς ἀμφιβολίας του καὶ τῆς ἀγωνίας του, κύτταξε βαθειά στὰ μάτια τὴν λατρευτή του σύζυγο καὶ τῆς εἰπει μουρμουριστά:

—Μοῦ γράφει ἡ Μερσεδές!... Ξέρεις θέβαια, τί ρόλο ἔχει παίξει στὴ ζωὴ μου, αὐτὴ ἡ γυναῖκα!

—Ξέρω, ἀγαπημένε μου! ψιθύρισε καὶ ἡ Χάϊδω, κυττώντας τὸ σταθερά καὶ μὲν ἐμπιστούνη.

—Διάθασε λοιπὸν τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πές μου μόνη σου τί πρέπει νὰ κάνω!... Θὰ σὲ ὑπακούσω τυφλά, σὲ δὲ τι μοῦ ὑποδείξης!

Η Χάϊδω ἀπλωσε τὸ ἄσρό της, χέρι, πῆρε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῆς ἔρριξε μιὰ γοργὴ ματιά...

Κατόπιν, γαλήνια σὰν ἀγία, τὴν ἔδωσε πίσω στὸν σύζυγό της καὶ τοῦ εἰπε ἀπλά:

—Πότε θέλεις νὰ φύγουμε γιὰ τὴ Μασσαλία, ἀγαπημένε μου; Πές μου, γιὰ νὰ διατάξω νὰ ἔτοιμάσουν τὶς ἀποσκευές μας!

—Εἰσαι ἄγγελος, λατρευτή μου καὶ σ' εὐχαριστῶ! μουρμούρισε τότε δούλος τοῦ Μοντεχρῆστος, φιλῶντας τὸ χέρι τῆς γυναίκας του μὲ ὑπερτάτη συγκίνησι. Δόσε διατάγη, νὰ ἔτοιμαστοῦν ὅλα... Θὰ φύγουμε τὸ γρηγορώτερο, γιατὶ δὲν ξέρω τὶ εἰδούς κίνδυνος ἡ θλῖψις ἀπειλοῦν τὴ ζωὴ ἐκείνης τῆς δυστυχισμένης!

Κι' ἐνῶ ἡ Χάϊδω βάδιζε τώρα πρὸς τὴν πόρτα, μὲ τὸ καμαρωτό καὶ χαριτωμένο βῆμα τῆς, δούλοις γύρισε πρὸς τὸν Σαντακρότσε καὶ τοῦ εἰπε:

—Κύριε μαρκήσιε, σὲ λίγες ἡμέρες, ίως αὔριο ἡ μεθωύιο κιόλας, θ' ἀναγκαστῶ νὰ λείψω! Θὰ φύγω γιὰ τὴ Γαλλία... Εντωμεταξύ, θὰ ἔχω κάνει τὸ πᾶν—

ΤΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΔΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΑΝΕΖ. ΔΟΥΛΑ. ΠΑΤΡΟΣ

Ο ΣΙΩΣ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΧΡΗΣΤΟΥ

οο ἔξαρτάται ἀπὸ τὰς δυνάμεις μου, τουλάχιστον—γιὰ νὰ διευκολύνω τὸν ἀγῶνα σας!... Σᾶς ἐμπιστεύομαι, δοῦ θὰ λείπω, τὸ γυιό μου τὸν μονάκρισθο!... Θὰ είναι ἔνας προσφιλῆς δεσμός, ὁ ὅποιος θὰ συνδέῃ τὴν ψυχὴ μου μαζύ σας, κατὰ τὴν ἀπουσία μου!.. "Αγωνίζεστε γιὰ μεγάλα καὶ ύψηλά ιδανικά... Δεχθῆτε λοιπὸν γιὰ μαθητή σας τὸν μονάκρισθο 'Ἐλπιδοφόρο μου, καὶ διδάξτε του στοργικά τὴν πείρα τῶν λευκῶν μαλλιῶν σας καὶ τὶς εὐγενεῖς δρμές τῆς μεγάλης σας ψυχῆς!

"Επειτα, σκύθοντας ἀπάνω στὸν 'Ασλίττα, θύαστηκε νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν δλοκληρωτικὴ ἀποκατάστασι τῆς ύγειας του καὶ τοῦ λογικοῦ του, μουρμουρίζοντας:

—Σ πεῦσε, φίλε μου, νὰ ζήσης ἐπιτέλους μιὰ ποὺ ώρκίστηκα νὰ σὲ σώσω!

ΙΔ'.

ΜΙΚΡΑ ΜΕΣΑ — ΜΕΓΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!

Καθὼς θυμούμαστε, δούλος τοῦ Βενεδέττο—δούλος Σάν. Πέτρο δηλαδὴ—εἶχε πῆ στοὺς στρατιώτες, δείχνυντάς τους τὸ Μπαρτολόμεο :

—Πάρτε αὐτὸν τὸν δούλο ποτοπό τοῦ λείψης ονόματος του!

Ο Μπαρτολόμεο περίμενε στωϊκὰ τὸ τέλος του. Εἶχε κανονίσει ἀλλωστε καὶ τοὺς λογαριασμούς του σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, δῆπος τουλάχιστον φαινόταν ἀπὸ τὴ ζωγραφισμένη στὸ πιρόσωπό του ίκανοποίησι:

—Τὸν ἔθρισα καὶ σκύλο, τὸν δθλιο, καὶ τὸν μπάτσισα κιβλας! ψιθύριζε διαρκῶς, μὲ μάτια ἀστραφτερά ἀπὸ μυστικὴ χαρά. Τὸν εἶπα καὶ Βενεδέττο, ἐπίσης!... Κι' δταν τοῦ λείψης τὸ πραγματικό του ὄνομα, αὐτοῦ νοῦ τοῦ ἀχρείου ψευτοκόμητος Σάν. Πέτρο, εἴνε σὰν νὰ τὸν δρίζης δέκα φορές κι' δχι μιά! Γιατὶ «Βενεδέττο», θὰ πῆ ασχος, στιμία, πλαστογραφία, κάτεργο, προδοσία, κλπ. κλπ.! Μήπως μένει καὶ τίποτα τὸ ἀποτρόπαιο, ποὺ νὰ μὴν τίχει διαπράξει δοκανόγιας;

Τέλος, ἔνας ἀπόσπασμα στρατιωτῶν μ' ἐπικεφαλῆς ἔναν δεκανέα, φάνηκαν στὸ κελλὶ τοῦ καὶ τὸν πῆραν μαζύ τους «ἄρονδρον». Τούλεγαν νὰ βιαστῆ, τὸν ἔθριζαν καὶ τὸν χτυπούσαν πότε-πότε μὲ τοὺς ὑποκοπάνους τῶν δπλῶν τους..

Ο δυστυχῆς Μπαρτολόμεο ἔνοιωθε δτι ζύγωναν πειά ἡ τελευταίες του στιγμές... Εξόπαντος γιὰ νὰ τὸν τουφεκίσουν, τὸν πήγαιναν οι τρισάθλιοι ἐκεῖνοι Αδυτριακοί. Κι' ἀνασθητος στὴν ίδεα τοῦ θανάτου, τὸν δῆπον θ' ἀντιμετώπιζε σὲ λίγο, περπατοῦσε ψιθυρίζοντας μέσα του τὰ νεκρώσιμα τροπήρια, προκαταβολικῶς!

Εἶχε ἀποφασίσει νὰ φανῇ ἡρως, τὸ εἶχε ύποσχεθῆ ρητά αὐτὸ στὸν έαυτό του καὶ κρατούσε τώρα τὴν ύποσχεσί του πιστά!

Ενα τὸν ἔθλιθε κατάκαρδα, μόνον: 'Η ίδεα δτι εἶχε γίνει—ἀθελά του, θέβαια—αἵτιος νὰ πνιγῇ δούλος του τὴ Μασσαλίας, δὲν θέλει τὸν μονάκρισθο 'Ἐλπιδοφόρο μου, καὶ τὸν δηλητή ίδεα ποὺ ἀργητε νὰ του ελθῃ, ἀλλὰ τοῦ ήρθε, ἐπιτέλους!—τὸν παρηγοροῦσε καὶ

Ο Μπαρτολόμεο περίμενε στωϊκὰ τὸ τέλος του...

τὸν ἀνακούφιζε: 'Η ίδεα δηλαδή, δτὶ σὲ λίγο θὰ τὸν... τουφέκιαν οἱ Αὐστριακοὶ κὶ' ἐπομένως ἡ ψυχὴ τοῦ γρήγορα θ' ἀντάμων—στὸν "Άλλο Κόσμο"—μὲ τὴν ψυχὴ τοῦ λατρευτοῦ 'Αστέρα:

Ξαφνικά, σκίρτησε.

—Διάβολε! ψιθύρισε μέσα του, ἀπορῶντας. Ποῦ μὲ πᾶνε, αὐτοὶ οἱ σατανάδες;... Γιὰ νὰ μὲ τουφεκίουν, πρέπει νὰ μὲ κατεβάσουν στὴν αὐλὴ τοῦ φρουρίου!... Μὰ ἀντὶ νὰ κατεβαῖνεις μὲ τὸν ὥρα, ἀντίθετα ἀνεῖπε σὲ τὸν στρατιωτῶν, ἀφοῦ πῆρε ἀπό τὸ κελλὶ τὸν μελλοθάνατο, κὶ ἀφοῦ πέρασαν ἀριετοὺς στενόμακρους καὶ μουχλιασμένους διαδρόμους, ἀρχισαν ν' ἀνεβαίνεις στενή, φριχτή, λιθόκτιστη σκάλα!... 'Άνεβηκαν πάπιλλα σκαλοπάτια, ἔτοι, βγῆκαν σ' ἔναν ἄλλον διάδρομο—σωστὴ ύπόνομο κολάσεως—τὸν διάβηκαν κὶ αὐτὸν, κὶ ἔφτασαν σὲ μιὰ «αἴθουσα - κελλί», ἀρκετά εύρυχωρη κὶ εὔπρωστη...

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν αἴθουσα, λοιπόν, ἔσπρωξαν κὶ ἔκλεισαν στρατιώτες τὸν ἔκθαμβο Μπαρτολομέο!

—Σατανᾶ μὲ τὰ κέρατά σου, μή με εἰσενέγκης εἰς πειραμάτην! μουρμούρισε ὁ κατάδικος, κάνοντας τὸ στυρό του. Τί δὲ φεραν νὰ κάνω, ἐδῶ μέσα;... 'Εδῶ εἶνε σαλόνι ύποδοχῆς κὶ δχὶ τόπος τουφεκισμοῦ καταδίκων!... Τί νὰ συμβαινῃ, ἀραγε; κρεμασμένο στὸν τοῖχο, ὁ Μπαρτολομέο. Καὶ χτυπῶντας τὸ μέτωπό του δυνατὰ μὲ τὴν παλάμη του, μουρμούρισε:

—Μὰ αὐτὸν εἶνε!... "Ετοι, ἔξηγεῖται θαυμάσια τὸ πρᾶγμα!... Δὲν ξημέρωσε ἀκόμη, ἀφοῦ ἔχουν φῶτα ἀναμμένα... Κι' δὲ κύλος ἔκεινας, διέταξε τὸν τουφεκισμό μου μόλις βγῆ ὁ ἡλιος!

Δὲν ταράχτηκε καθόλου ὁ Μπαρτολομέο ἀπ' τὴν ἀπαίσια ἔζαρισος σὲ μιὰ γωνιά, περιμένοντας τὸ μοιραίο μὲ τὴν ἕδια ἔγκαρτερησι...

—Άλλα, πρὶν προλάβει ἀκόμη νὰ νοιώσῃ τὴν μελαγχολία τῆς μοναξιᾶς του, ἢ πόρτα ἀνοίξει καὶ πάλι καὶ φάνηκε ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος δεκανεύς.

—Ό Μπαρτολομέο σήκωσε τὸ κεφάλι του σχεδὸν ἡλίθια καὶ κύτταξε τὸν νεοφερμένο ἐπισκέπτη. Σὲ κάτι τέτοιες στιγμές, ὁ μελλοθάνατος ναρκωμένος προκαταβολικὰ ἀπ' τὴν ἀπαίσια τύχη ποὺ τὸν περιμένει, ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ σπουδαῖα γεγονότα ποὺ συμβαίνουν γύρω του. Γιατὶ σπουδαῖο γεγονός ἡταν ἡ ἄφιξις τοῦ βαθμοφόρου αὐτοῦ, ἢ δποία μπορεῖ νὰ σήμαινε τὸν τουφεκισμὸ τοῦ Μπαρτολομέο σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας...

—Ωστόσο, ἀδιαφόρησε ὁ Μπαρτολομέο. Πρόσεξε μόνον μιὰ ἄλλη λεπτομέρεια, τελείως ἀσήμαντη κὶ ἀσχετη μὲ τὴν τρομερή του θέσι: Πρόσεξε, δτὶ τὸ κεφάλι τοῦ δεκανέως ἡταν μισοφαλακρὸ κὶ δτὶ τὰ ἀραιὰ μαλλιά του εἴχαν χρῶμα ἀνοστόζανθο!

—Διάβολε! μουρμούρισε ὁ στωϊκὸς κατάδικος, ἀνοίγοντας προσεχτικότερα τὰ μάτια του. Κάπου τὸ ἔχω δή, μοῦ φαίνεται, αὐτὸ τὸ ύποκείμενο!

Καὶ τὸν περιεργαζόταν τώρα, μὲ διαρκῆ κὶ αύξανουσα προσοχή..

—Ό δεκανεύς εἶχε μπῆ τώρα στὸ κελλί. Γιὰ ποιὸ λόγο, ὅμως;

Δύσκολο θὰ ἡταν νὰ τὸ μαντέψῃ κανένας, γιατὶ ὁ βαθμοφόρος, αὐτὸς στεκόταν τώρα ὅρθιος, σκυφτὸς σὰν νὰ ντρεπόταν καὶ δισταχτικὸς σὰν νὰ ἀμηχανοῦσε! 'Εξάπαντος, ἡ στάσις του δὲν ἡταν στάσις ἀνθρώπου ἐπιφοτισμένου νὰ φυτέψῃ δώδεκα σφαίρες στὸ κορμὶ ἐνὸς συνανθρώπου του!

Παραξενεύτηκε φυσικὰ κὶ ὁ Μπαρτολομέο μὲ τὴν στάσις αὐτῆς τοῦ δεκανέως. Κι' ἐπειδὴ δὲν εἶχε τίποτα νὰ κερδίσῃ, ἐν καθόταν ἄφωνος κὶ ἀπαθής, τὸν ὥτησε κάπως ἀπότομα:

—Λοιπόν;... Σὲ τὶ 3φείλω τὴν τιμὴ τῆς παρουσίας σας ἐδός, κύρ-δεκανέα;... Γιατὶ σταθήκατε ἔτοι, σὰν στήλη ἀλατος; Τι θέλετε ἀπὸ μένα;

'Ο τρόπος κὶ δ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ Μπαρτολομέο, φάνηκε νὰ προειδῇ ταρσῆς στὸν παράδοξο δεκανέα. Γιατὶ ἀμέσως ἡ ἀμηχανία του μεγάλωσε καὶ τραυλίζοντας ψιθύρισε:

—Ἐγώ;... Μά.. δὲν θέλω τίποτα ἀπολύτως!

—Τότε, εύαρεστηθῆτε νὰ μ' ἀφήσετε ήσυχο! ξανάπε δ κατάδικος. Τουλάχιστον ὃς τὴν ὥρα ποὺ θὰ ξανάθετε μὲ τὴν παρέα σας, γιὰ νὰ μὲ στειλετε ἀθελά μου στὸν παράδεισο!

'Ο δεκανεύς ἔστριψε νευρικὰ τὸ λεπτό του μουστάκι καὶ τὸ μάτια του—μάτια γάτας καὶ λύκου μαζύ—ξλαμψαν παράξενα. Μὲ οιγαλά βήματα ὡπισθοχώρησε ὃς τὴν πόρτα κὶ ἔκει σταμάτησε πάλι δισταχτικός...

—Μοῦ λέτε τί ὥρα εἶνε;... "Ετοι, σᾶς δίνεται κ' ἡ εὐκχιρία νὰ κουβεντιάσουμε λίγο, ἀν ἡ ἐπίσκεψις σας διφείλεται ο' ἔναν τέτοιο οκοπό! ξανάπε δ Μπαρτολομέο.

'Ο δεκανεύς πῆρε ἀμέσως ψόφος ἐνδόμυχης εὐχαριστήσεως. Ασφαλῶς, ἡ φράσεις αὐτές τοῦ καταδίκου ἀνταποκρινόντουσαν μὲ τὴν κρυφή του ἐπιθυμία. "Εγγαλε λοιπόν πρόθυμα ἀπ' τὴν τοέπη του ἔνα γιγάντιο, πρωτόγονο ὥρολόγι, τὸ συμβούλευτηκε στὸ φῶτο του φαναριοῦ κ' εἶπε:

—Εἰνε τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα, ἀκριθῶς! —Ωραία! στέναξε δ Μπαρτολομέο. Καί...καὶ κατὰ ποιὰ ὡραίας ακριθῶς...ξημερώνει;

—Μημμ...κατὰ τὶς ἔξη καὶ μισή, ἀπάνω-κάτω! μουρμούρισε δεκανεύς.

—Δηλαδή.. δηλαδή, ἔχω μπροστά μου ἀκόμη τρισήμισυ διόλκηρες δρες ἀγωνιώδους ἀναμονῆς, ωσότου μὲ τουφεκίος τε! συμπέρανε φιλοσοφικά δ Μπαρτολομέο. Διάβολε!... Καλό μαρτύριο εἶνε κὶ αὐτό!

—Καὶ παίρνοντας ψόφα ψόφιστευτικό, πρόσθεσε:

—Σ' εὐχαριστῶ, παλληκάρι μου, γιὰ τὴν προθυμία καὶ τὴν ἀκρίβεια τῶν πληροφοριῶν σου!... Μπορῶ νὰ σὲ ρωτήσω καὶ κάτι ἀκόμη;

—Εὐχαριστῶς!

—Υπάρχει καμένας τρόπος ἡ κανένα μέσον νὰ τουφεκιστῶ ἀμέσως τώρα;... Εἰνε ἐνοχλητικό, ξέρεις, νὰ περιμένω ὃς τὶς ἔξημισυ τὸ πρωτὶ, γι' αὐτὴ τὴ δουλειά!

—Ο δεκανεύς ἔδειξε σημεῖα ζωηρᾶς ἐκπλήξεως. "Ερρίξε μια ματιά ξένι στὸ διαδρομό, γιὰ νὰ βεβαιωθῆ ἡπ. ὁ δευμοφύλαξ τῆς νυκτερινῆς «βάρδιας» ἡταν μακρυά, κ' ψόφα ψιθύρισε προφυλακτικά στὸν Μπαρτολομέο:

—Ακοῦστε, κύριε..Μή βιάζεσθε, διάβολε, νὰ μᾶς ἐγκαταλείψετε, τόσο γρήγορα καὶ νὰ πετάξετε στὰ ούρανα... "Ισα-ισα, κάτι μπορεῖ νὰ μεσολαβήσῃ ὃς τὶς ἔξημισυ, ωστε νὰ ἔξακολουθήσετε νὰ μένετε στὴ γῆ!

—Παιδί μου, μίλησε καθαρώτερα! εἶπε μὲ δυσφορία δ Μπαρτολομέο. Δὲν μπορῶ νὰ λύνω αἰνιγμάτα, ξέρεις, στὶς τελευταῖς στιγμὲς τῆς ζωῆς μου!

—Ο δεκανεύς φάνηκε νὰ παίρνει μιὰ ἀπόφασι ἐπιτέλους. Καὶ πλησίαζοντας πρὸς τὸν κατάδικο, τοῦ ψιθύρισε στὸ αὐτό:

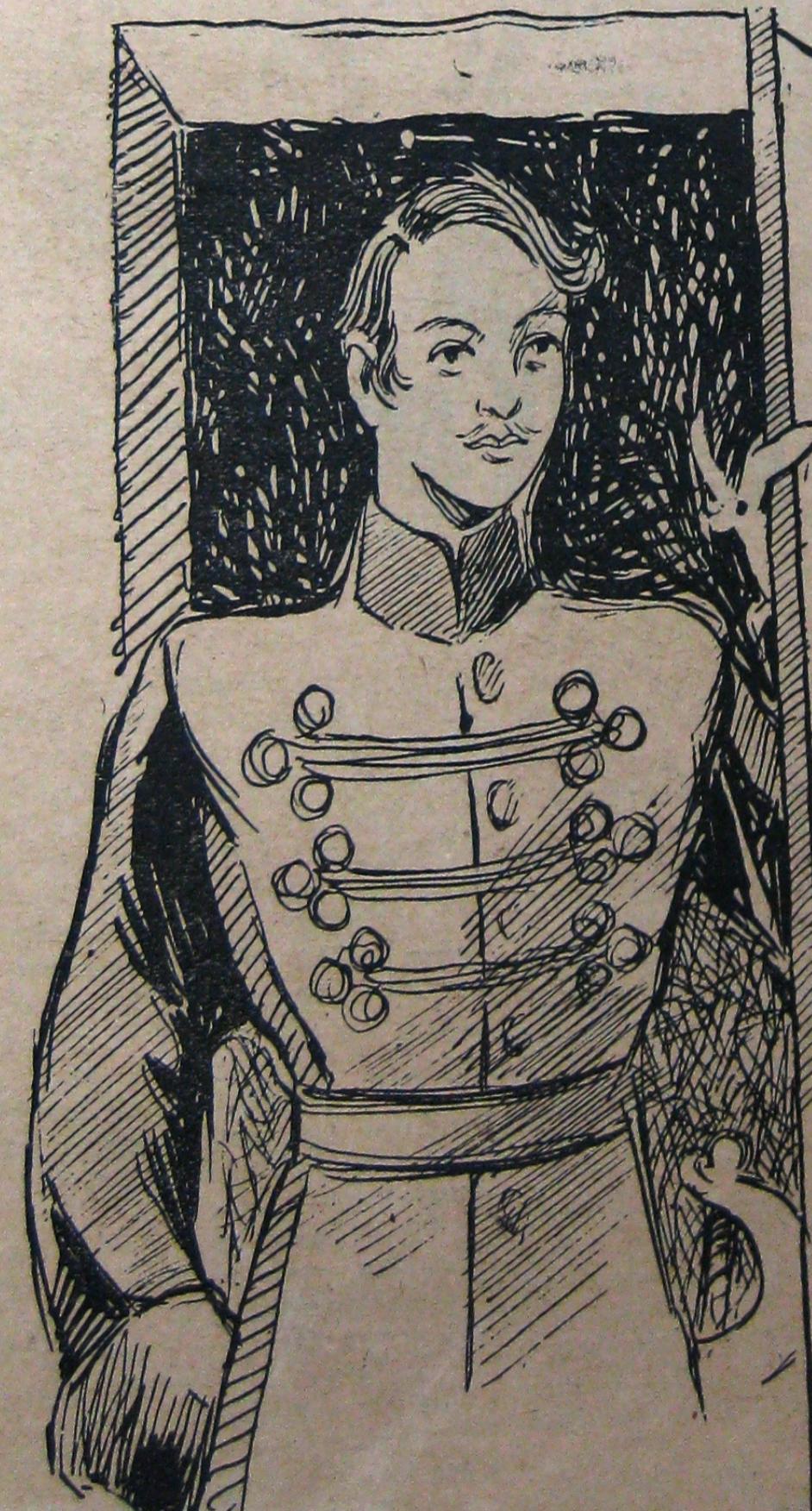
—Κάποτε, ἐπισκέφηκα κὶ ἔγω τὸ «σφαγεῖο τῶν πορτοφολιῶν», ἐκεῖνο τὸ ὅποιο βρίσκεται κοντά στὸ θέατρο τῆς «Σκάλας»!... Ξέρετε!... Τὸ χαρτοπάγνιο δηλαδή, τὸ ὅποιο διευθύνει μιὰ δωμορφή παχουλὴ γυναικία, η Μπαρ..ή Μπαρ..ή Μπαρτέλλι, μοῦ φαίνεται!... "Ετοι κάπως δὲν τὴ λένε;

—Ναι, η Μπαρτέλλι: βεβαίωσε δ Μπαρτολομέο, παραδενεμένος καὶ πο προσεχτικός τώρα. Καλά τὴν εἶπες!... Λοιπόν;

—Λοιπόν, ἀγαπητέ μου κύριε, σᾶς εἶδα κὶ ἐσάς ἐκεῖ ἔξακολούθησε νὰ λένε, πο δειλά τώρα, δεκανεύς. Καὶ σᾶς εἶδα μάλιστα ἀπάνω στὴ δράσι σας!... Σᾶς εἶδα μὲ τὴν τράπουλα στὸ χέρι, νά... νὰ γδύνετε τοὺς ἄλλους, μέ... μέ... μὲ κάτι ἀστραπαία κόλπα στὸν μπακάρα, δίχως νὰ σᾶς υποψίαζεται κανένας!

—Ο Μπαρτολομέο ζερόβηξε στενοχωρημένος. Καὶ σᾶν νὰ ήθελε νὰ ξείλεωσῃ τὴ συνείδησι του, διέκοψε τὸν δεκανέα κ' εἶπε:

—Βρέ παιδί μου, κὶ αὐτὸ ἐπάγγελμα εἶνε!... Πῶς διαβολοῦ θὰ ζήσουμε σ' αὐτὸν τὸν κόσμο;... Καποτε, έθγαζα κὶ ἔγω τὸ ψωμὶ μου

"Η πόρτα ἀνοίξει καὶ φάνηκε δ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος δεκανεύς

μὲ μέσα πιὸ καθάρια!.. Μὰ τώρα ποὺ γέρασα, δὲν ἔμουν ἄξιος γι' ἄλλες δουλειές!... "Επρεπε λοιπόν νὰ πεθάνω ἀπ' τὴν πεῖνα;

—Ο θεός νὰ φυλάξῃ, κύριε! Βιάστηκε νὰ διαμαρτυρηθῆ ὁ δεκανεύς. Τῆς ιδιαίς ἀκριβῶς γνώμης εἶμαι κι' ἔγω, ὅπως κάθε ἀνθρώπος ποὺ εἶνε προνοητικός καὶ τάχει τετραφύσια!.. Λοιπόν, θά...

Κόμπιασε ὁ ροδομάργουλος θαθμοφόρος καὶ ξεροκατάπιε, ἐνώ ὁ Μπαρτολομέο τὸν κύτταζε περίεργα, μὴν καταλαθαίνοντας ποὺ ἥθελε νὰ καταλήξῃ.

—Λοιπόν; τοῦ εἶπε σὲ λίγο, ἐνθαρρύνοντάς τον νὰ συνεχίση. —Λοιπόν, ζανάπε τέλος ὁ δεκανεύς, θέλω κι' ἔγω νὰ προθέψω γιὰ τὰ... τὰ γηρατεῖα μου!.. "Αμα γεράσω καὶ μὲ πιετάξουν ἀπ' τὸ στρατό, δὲν θᾶξω οὔτε προσκέφαλο ν' ἀκουμπήσω τὸ κεφάλι μου!.. Σκέφτηκα λοιπόν, ἀπὸ καιρό, νὰ μάθω σω τὸ φέρεια μου!.. Σκέφτηκα λοιπόν, ἀπὸ καιρό, νὰ μάθω σω τὸ φέρεια μου!.. Κι' δταν σᾶς εἶδα πρίν, σᾶς θυμήθηκα κακμιὰ τέχνη ἄκομα... Κι' δταν σᾶς εἶδα πρίν, σᾶς θυμήθηκα ποιός εἶστε καὶ τὸ μυαλὸ ἔτρεξε στήν... στήν..."

—Στὴν τέχνη τῶν κόπλων τοῦ μπακαρᾶ; διώρθωσε ὁ Μπαρτολομέο, χαμογελῶντας τώρα διάπλατα. Μὰ τὴν πίστι μου, εὖτοι μέρες, ἔνδιαφέρων τύπος, παλληκάρι μου, καὶ μου ἀρέσεις! Είσοι - δὲν εἶσαι εἰκοσιπέντε χρόνων ἄκομα, κι' ὅμιας ἀπὸ τωρα αἱρίσεις νὰ προνοῆς γιὰ τὰ γηρατεῖα σου!.. "Ε, θὰ προσδύσης ἔξαπαντος!"

Τὰ μάτια τοῦ δεκανέως ἀστραφαν ἀπὸ χαρά. Δάγκασε μὲ λαχτάρα τὶς ἀγκιστρωτές ἄκρες τοῦ λιοντακίου του, τούρηξε ἀπ' τὴ μέσα τούτη τοῦ χιτωνίου του μιὰ βρωμιάρικη τράπουλα, κι' ἀποκρίθηκε πρόσχαρος:

—Σωστὰ μαντέψατε, κύριε!.. "Αλλωστε, μὲ τὸ νὰ μου μάθετε μερ·κες ταχυδακτυλουργίες στὸν μπακαρᾶ, ἀυτὸ δὲν σημαίνει ὅτι θὰ μὲ κάνετε ἐπιβλαβῆ στοὺς ἄλλους!.. Καὶ στὸ παρελθὸν καὶ στὸ παρὸν καὶ στὸ μέλλον, ὑπῆρχαν, ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν πάντοτε πλούσια ψυκείμενα, λαχταρισμένα νὰ «μαδῆθοῦν» στὸ χαρτοπαγνιο!.. Λοιπόν, ἐκεὶ ποὺ θὰ τοὺς «μαδῆση» ἔνας ἄλλος, γιατὶ νὰ μὴν τοὺς μαδῆσω ἔγω, ὅπως τοὺς μαδούσατε κι' ἔσεις!.. Μὲ ἐννοεῖτε;

—Σᾶς ἐννοῶ περίφημα, παλληκάρι μου! Ξεφώνισε μ' ἐνθουσιασμὸ ὁ Μπαρτολομέο. Ἡ λογική σας—ποὺ εἶνε καὶ λογικὴ μου, ἀλλωστε—ταίριάζει μὲ τὶς ἀντιλήψεις μου σὰν γάντι καμωμένο στὸ μέτρο τοῦ χεριοῦ μου!... Δόστε μου τὴν τράπουλα λοιπόν, καὶ μὲ τὴν ἀντίληψι καὶ μὲ τὸ ζῆλο ποὺ δείχνετε, ἐλπίζω νὰ σᾶς κάνω ξεφέρι, ὡστοῦ μὲ τουφεκίστε!

Ο Φρίτς—ἔτοι λεγόταν ὁ Αύστριακὸς καὶ φέρελπις ἔκεινος δεκανέως—έδωρε τὴν τράπουλα στὸν Μπαρτολομέο λαχταρισμένος κ' ἡ «διδαχή» ἀρχισε ἀμέσως...

Ο κατάδικος, ναρκωμένος πρὶν στὴν ψυχὴ κι' ἀπογοητευμένος, μεταμορφώθηκε ἀμέσως μόλις ἐπιασε τὰ χαρτιά στὸ χέρι. Πνοὴ δραστηριότητος τοῦ φούσκωσε τὰ στήθη, τὸ μυαλό του ξεθόλωσε κ' ἡ ὄρεξη γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ξαναῆρε, ἀπαιτητικὴ κι' ὄρμητική.

Τὰ δάχτυλά του θαυματουργούσαν κυριολεκτικῶς, καθὼς χειριζόντουσαν τὴ δέσμη τῶν χαρτιῶν. Κι' δσο κυλοῦσε ἡ ὥρα, τόσο ὁ δεκανεύς γινόταν σοφώτερος σὲ καινούργια τεχνάσματα καὶ σὲ χαρτοπαικτικές ταχυδακτυλουργίες...

—Τὸ «πίνοντας καὶ παίζοντας» εἶνε καλύτερο ἀπ' τὸ «παίζοντας» μονάχα! εἶπε σὲ μιὰ στιγμὴ ἐνθουσιασμένος ὁ Φρίτς.

Καὶ θγάζοντας ἀπ' τὴν τούτη του ἔνα μπουκάλι μὲ ροῦμι—ἄλλη ἀδυναμία αὐτή, τοῦ Μπαρτολομέο—τὸ ἀκούμπτρος μπρὸς στὸν διδάσκαλό του, παρορμῶντας τον νὰ πῆ...

Η ὥρα περνοῦσε κ' οἱ δυὸ ἔκεινοι ἄνδρες—δ δήμιος καὶ τὸ θῦμα—ἄρχισαν νὰ αἰσθάνονται μιὰ ἀμοιβαία καὶ ζωηροτάτη συμπάθεια... Καὶ κατὰ τὶς έξη ἡ ὥρα, ἐνῶ ἄρχιζε νὰ γλυκοχαράζη πειά, ὁ Μπαρτολομέο ψιθύρισε μὲ εὐλικρινῆ θλῖψι:

—Νὰ πάρη ὁ διάβολος, αὐτὸ θὰ πῆ ἀτυχία!.. Εἶνε σὰν αὐτό, τὸ ὅποιο λένε «γ κίνια» οἱ χαρτοπαϊχτες!

—Ποιο; ρώτησε ὁ Φρίτς, περίεργος. —Νά, ἀπάνω ποὺ καλογνωριστήκαμε, θὰ χωρίσουμε κιόλας γὺ πάντα, σὲ λίγο!.. Μισὴ ὥρα ἄκομη καὶ θὰ στήσης δρθὸν σ' ἔναν τοίχο τὸν δυστυχῆ δάσκαλό σου καὶ θὰ τὸν τουφεκίσης ἀσπλαχνα!

Μιὰ ἀπερίγραπτη μελαγχολία ἤταν χυμένη στὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Μπαρτολομέο. Κι' ὁ Φρίτς, συγκινημένος, ἀλλὰ καὶ ξαναμένος ἀπ' τὸ παιχνίδι κι' ἀπ' τὸ ροῦμι, ξεφώνισε μὲ σγάντητοι:

—Αὐτὸ ποτὲ δὲν θὰ γίνη!.. Στὸ λόγο τῆς τιμῆς τοῦ Φρίτς, αὐτὸ ποτὲ δὲν θὰ γίνη!

—Παραλογίζεσαι, παλληκάρι μου! εἶπε πιὸ μελαγχολικά ὁ Μπαρτολομέο. Εἶσαι ἔνας ἀπλὸς δεκανέως κ' σὲ ἀνώτερο σου

ποὺ σὲ διέταξαν νὰ μὲ τουφεκίσης, εἶνε πανίσχυροι!

—Ο διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ! Ξαναούρλιασε ὁ Φρίτς, στὸ λόγο τῆς τιμῆς τοῦ Φρίτς εἶπα, αὐτὸ ποτὲ δὲν θὰ γίνη!.. Ποιὸς μὲ διέταξε, σὲ παρακαλῶ, γιὰ νὰ σᾶς τουφεκίσω;.. Μήπως μὲ διέταξαν οἱ ἀνώτεροι μου;.. Μὲ διέταξε ένα παληόμουστρο ἐκεῖ, κάποιος παληόκομης Σάν-Πέτρο, τὸν ὃτοιο συμμάζεψε ὁ στρατάρχης μου καὶ τὸν ἔκανε στὸ «άψε-σβύσε» λοχαγό!.. Μήπως έχω διοικητὴ μου ἔγω, αὐτὸν τὸν Σάν-Πέτρο;.. Μήπως ξέρω ἀπὸ ποὺ κρατάει ἡ σκούφια του, καλά-καλά!.. Εγὼ μονάχα τὸ λοχαγό καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ λόχου μου εἶμαι ύποχρεωμένος ν' ἄκουω, γιατὶ τοὺς ξέρω καὶ ιὲ ξέρουν!

—Καλά, κ' ἡ διαταγὴ ποὺ σοῦδωσε ὁ Σάν-Πέτρο; μουρμούρισε ὁ Μπαρτολομέο, ἀγωνιῶντας ἀπὸ μιὰ τρελλὴ ἐλπίδα, ἡ οποία ἀρχισε νὰ γλυστράῃ στὴν ψυχή του καὶ νὰ τὴ ζεσταίνη καὶ νὰ τὴ φωτίζῃ...

Ο Φρίτς ξεροκατάπιε λίγο καὶ μουρμούρισε σκεπτικός:

—Τώρα ναί... δὲν λέω... εἶνε λοχαγὸς κι' ύποδιοικητὴς τοῦ φρουρίου, ὁ καταραμένος αὐτός!.. Σὰν ἀρχηγὸς τῶν κατασκόπων, εἶνε καὶ ύποδιοικητὴς τοῦ φρουρίου αὐτοῦ, ποὺ χαρσιμεύει κιόλας γιὰ φυλακὴ τῶν συλλαμβανούμενων... "Αν παρακούσω στὶς διαταγές του, ἔγω ποὺ εἶμαι φρουρὰ ἐδῶ μέπα, μπορεῖ νὰ μὲ κυνηγήσῃ σχηματαστικός!.. Αλλά...

Καὶ πρὶν προλάβει νὰ χλωμιάσῃ πάλι ὁ Μπαρτολομέο, ἀπ' τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἀπογοήτευσί του, ὁ ἀγαθός Φρίτς ξαναούρλιασε μὲ ἀπόφασι καὶ μ' ἐνθουσιασμό, σὰν νὰ θρῆκε μιὰ σίγουρη λύσι τοῦ προβλήματος:

—Άλλὰ στὸ διάβολο νὰ πάῃ, εἶπα, ὁ Σάν-Πέτρο!.. Στὸ λόγο τῆς τιμῆς τοῦ Φρίτς, δὲν θὰ σὲ τουφεκίσω, καλέ μου ἄνθρωπε!.. Καὶ στὴ διαταγὴ αὐτουνοῦ τοῦ καταραμένου, ἔγω θὰ κάνω τὸ «κορόιδο»!.. Νά, θὰ σὲ πάρω μαζύ μου—τώρα σὲ λίγο παῖδες θὰ ρθοῦν ἄλλοι, νὰ ἀντικαταστήσουν ἐμένα καὶ τὴν ἐνωμοτία μου—καὶ θὰ σὲ δόηγήσω στὴν ἔδρα τοῦ λόχου μου!.. Εκεῖ, θὰ πῶ διό τοῦ Σάν-Πέτρο μὲ διέταξε νὰ πέτε τουφεκίσω. Άλλά, δῆθεν, ἔγω δὲν μποροῦσα νὰ τὸ κάνω αὐτό, ἂν δὲν ἔπαιρνα διαταγὴ ἀπ' τὸ λοχαγό μου!.. Ο λοχαγός μου θὰ κολακευτῆ.. Θὰ ἔγκρινη τὴν παρακοή μου, καθὼς κιόλας δὲν χωνεύει μέσα του ἔκεινον τὸν παληοκατάσκοπο, τὸν Σάν-Πέτρο!.. Καὶ τοτε, θὰ πάρω θάρρος ἔγω, καὶ θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ οἴη χαρίση τὴ ζωὴ, καλέ μου ἄνθρωπε!

Ο Μπαρτολομέο λαχάνι μέζε. Είρισκε κάπως υπερβολική, τὴν αἰσιοδοξία τοῦ Φρίτς.. Καὶ γι' αὐτό, τόλμησε μιὰ δειλη ἐρώτησι:

—Κι' ἀν δὲν λοχαγός σου συλλογιστῇ τὴν εύθυνη;.. "Αν σκεφθῆ, ὅτι θὰ εἶνε σοθαοὸς ἀκυρώσῃ αὐτὸς μιὰ τόσο σημαντικὴ διαταγὴ, σὰν κι' αὐτὴ πούδωσε ὁ Σάν-Πέτρο ἐναντίον μου;

—Τότε ο διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ καὶ τοὺς δυὸ τοὺς λοχαγούς! Ξεφώνισε ὁ Φρίτς, κοκκινίζοντας ἀπὸ ἀμηχανία.

—"Εστω!.. Άλλα θὰ πάρη κι' ἐλίένα διάβολος μαζύ μ' αὐτούς! παρατήρησε ὁ Μπαρτολομέο. Καὶ σκοπὸς εἶνε νὰ μὴν πηδήσω στὴν Αἰώνιότητα, τόσο ἀδικα κι' ἀπάνω στὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας μου!

—Η κατάστασις ἤταν μπερδεμένη καὶ κρίσιμη. Ο φτωχὸς Φρίτς ξεροκατάπινε, μὴν ξέροντας τί διέξεδο νὰ θρῆ. Κύτταξε τὸ ρολόγιο του, τὸ ὅποιο ἔδειχνε πειά έξήμισυ: "Εδειχνε τὶ μοι· αἰσιαία γιὰ τὸν Μπαρτολομέο ὥρα!

Καὶ ξαφνικά, σὰν νὰ φωτίστηκε ἀπὸ καινούργια ἐμπνευσι, τίναχτηκε δρθός κ' εἶπε:

—Σήκω, χριστιανέ μου, καὶ θὰ κάνω τὸ «κορόιδο», δρθὸς εἶπα!.. Θὰ πᾶμε τώρα στὸ στρατῶνα τῶν «Πολιτοιόττι», δηπουεῖνε διό λόχος μου κι' δ λοχαγός μου!.. Κι' δσο νὰ φτάσουμε ἔκει καὶ νὰ ιδοῦμε τί θὰ γίνη, κατί μπορεῖ νὰ μεσολαβήσῃ, εὔνοϊκό γιὰ τὰ σχέδιά μας!.. Ποῦ τὸ ξέρεις;.. Ο διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια... Κι' ἐπειδὴ εἶνε φίλος μου κι' ἐπειδὴ τὸν θυμούμας καὶ τὸν ἀναφέρω ταχτικὰ, μπορεῖ νὰ μᾶς δανείσῃ μερικά ἀπ' τὰ ποδάρια του αὐτά, γιὰ νὰ ξεφύγουμε ἀπ' τὴν κακοτο